

Kontroling i finansijski izvještaji

Dr.sci. Mirna Pajević
Ovlašteni eksterni i interni revizor

- ✓ **Sarajevo**
- ✓ **07.07.2020.**

SADRŽAJ SEMINARA

- **Kontrolling** finansijskih izvještaja, te njihovih ključnih dijelova (kako čitati bilanse i finansijske pokazatelje),
- **Bilans uspjeha** (metode sastavljanja bilansa uspjeha, razlika između metoda ukupnih troškova i prodatih učinaka, analiza strukture i rasporeda ukupnih, poslovnih i finansijskih prihoda, rashoda i finansijskog rezultata),
- **Bilans stanja** (analiza aktive, stalne i obrtne imovine, analiza pasive, struktura sopstvenog i pozajmljenog kapitala – horizontalna i vertikalna analiza),
- **Izvještaj o novčanim tokovima** (razlike između poslovnih, ulagačkih/investicionih i finansijskih tokova),
- **Promjene na kapitalu** (osnivački kapital, rezerve i dobit/gubitak),
- **Bilješke** uz finansijske izvještaje (analiza dodatnih podataka poslovanja subjekta).

KORISTI ZA UČESNIKE

1. **Stjecanje novih znanja** do kadrovskog jačanja, usvajanja novih vještina i efikasnijeg upravljanja u cilju ostvarenja što boljeg finansijskog rezultata.
2. **Mogućnost smanjenja grešaka** koje se dešavaju u praksi, kao što su greške pri izradi finansijskih izvještaja, nerazumjevanje u finansijskom izvještavanju i planiranju, loše donošenja odluka o izvorima sredstava, greške u odlučivanju o investiranju i finansiranju, raspodjeli odgovornosti i dr.
3. Cilj naših treninga i seminara je **povećanje efikasnosti i izvrsnosti poslovanja.**

METODOLOGIJA RADA

- **Interaktivnost**
- Svaki učesnik može iznijeti konkretan problem i dobiti prijedlog za rješenje kroz **proaktivnu diskusiju**
- Kombinacija teorije i prakse kroz niz praktičnih primjera i vježbi
- Razmjenom iskustava proširuje se vidokrug svih učesnika i razmjena mišljenja

ANALIZA I PREZENTACIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

- Pomaže menadžerima da donesu strateške odluke na bazi dvije osnovne pretpostavke:
 - Jasno razumijevanje odnosa **između troškova i isporučene vrijednosti (prihoda)**,
 - **Maksimiziranje ukupne profitabilnosti** upotrijebljenih ograničenih resursa.

INFORMACIJE IZ IZVJEŠTAJA

- **Koriste sve menadžerske funkcije**
- Informacije koje menadžer treba kako bi upravljao efektivnije i efikasnije
- Informacije mogu biti **finansijske i nefinansijske**
- **Finansijske informacije** su fokusirane na kratak rok i iste su razvijene od strane računovodstva i kontrolinga, a za potrebe finansijskog direktora organizacije
- **Nefinansijske informacije** su najčešće srednjeg i dugog roka
- Uloga analize i kontrolinga finansijskih izvještaja

FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE VS UPRAVLJANJE TROŠKOVIMA I PRIHODIMA

- **Finansijsko izvještavanje**
 - ✓ Eksterni korisnici
 - ✓ Fokus na tačnost informacija i pridržavanje zakona
- **Upravljanje troškovima i prihodima**
 - ✓ Interni korisnici
 - ✓ Fokus na korisnost i pravovremenost, i na osnovne karakteristike odlučivanja na osnovu relevantnih informacija
- **Izazov je da se usklade ove dvije potencijalno konfliktne uloge**
- **CILJ je KOMPLEMENTARNOST**

IZVORI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

Finansijsko računovodstvo utemeljeno na MSFI

Tradicionalno računovodstvo	Kreativno računovodstvo
Utemeljeno na nastanku događaja bez korekcija na fer vrijednost	Računovodstvo i rezultati korigirani na "fer vrijednost" i manipulacije
Fundamentalna finansijska analiza	Forenzično računovodstvo i prilagođeni pokazatelji

Upravljanje troškovima i prihodima Menadžersko računovodstvo

- Planiranje
- Budžetiranje
- Analize
- Procjene
- Modeli donošenja menadžerskih odluka

Interno oblikovani modeli i postupci

Primarni izvor „leading“ informacija

FINANSIJSKO I UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO

Kriterij	Finansijsko	Upravljačko
Primarni korisnici	Eksterni korisnici (investitori, vladine organizacije, okolina).	Rukovodioci preduzeća na raznim nivoima.
Sloboda izbora	Ograničenja koja je postavila organizacija računovođa, vladini organi ili Savez za računovodstvo.	Ne postoje ograničenja osim troškova koji nastaju u vezi sa koristima koje nastaju od korištenja podataka.
Utjecaj na ponašanje	Ponašanje rukovodilaca je u drugom planu, više se istražuju ekonomski fenomeni.	Zabrinuti kako će mjerenje rezultata utjecati na dnevno ponašanje rukovodilaca.

FINANSIJSKO I UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO

Kriterij	Finansijsko	Upravljačko
Vremenski aspekt	Okrenuto prošlosti. Bitno je da su nastali događaji pravilno evidentirani.	Okrenuto budućnosti. Podaci iz prošlosti se koriste samo kao osnova za sagledavanje budućnosti.
Vremenski perioda posmatranja	Propisan, godišnji, polugodišnji, tromjesečni.	Fleksibilan, od nekoliko sati do desetine godina.
Izveštaji	Zbirni izvještaji, uglavnom se posmatra privredno društvo kao cjelina.	Detaljni, o svakom dijelu privrednog društva, proizvoda i sl.

POJMOVNO ODREĐENJE I KONTROLA TROŠKOVA, RASHODA, ODLIVA PRIHODA, PRILIVA

POJMOVNO ODREĐENJE TROŠKOVA I RASHODA

- **Troškovi** se mogu definisati kao resursi koje treba žrtvovati ili kojih se treba odreći radi postizanja specifičnog cilja.
- S aspekta upravljanja troškovima potrebno je razlikovati troškovima bliske kategorije, kao što su utrošci, izdaci, rashodi.
- **Utrošci** su fizičko ulaganje materijalnih vrijednosti i dobara u stvaranje učinaka, odnosno to je naturalni izraz utrošenih elemenata radnog procesa.
- **Izdaci** su smanjenje novčanih sredstava u blagajni i na računima u bankama nastala na tzv. normalni način.

POJMOVNO ODREĐENJE TROŠKOVA I RASHODA

- **Rashodi** su žrtvovani resursi u stvaranju prihoda i odnose se na određeno vremensko razdoblje. Iz ovoga proizlazi da se svi troškovi ne mogu istovremeno smatrati i rashodima.
- Utvrđivanje prihoda nosi sa sobom i odgovarajuće utvrđivanje rashoda (načelo sukobljavanja prihoda i rashoda)
- **AKRUALNA OSNOVA**
- **Upravljanje troškovima** (Cost Management) može se definisati kao postizanje menadžerskih ciljeva na temelju **optimalnog angažovanja troškova**.
- Upravljanje troškovima poseban je način upravljanja preduzećem i vođenja poslovanja koji najveću važnost u postizanju organizacijskih ciljeva **poklanja optimizaciji troškova**.

POJMOVNO ODREĐENJE UPRAVLJANJA TROŠKOVIMA

- **U praktičnom smislu**, upravljanje troškovima podrazumijeva **podvrgavanje troškova sistemu kontrole**,
- odnosno upravljanje troškovima podrazumijeva **predviđanje, planiranje, budžetiranje i kontrolu troškova**, te
- **FINANSIJSKE ANALIZE** koje pokazuju ponašanje troškova ovisno o promjeni okolnosti i uzroke odstupanja od predviđenih troškova,
- s ciljem njihovog **zadržavanja u prihvatljivim granicama** te osiguravanje informacija menadžerima za **izbor između mogućih alternativa** koje omogućavaju promjene smjerova aktivnosti radi postizanja optimalnih ekonomskih rezultata.

UKUPAN PRIHOD

- **Ukupan prihod** je ukupna realizovana količina proizvoda i usluga, ili ukupna suma novca, koju preduzeće ostvaruje prodajom proizvoda i usluga.
- Ukupan prihod (UPd) je proizvod ukupne količine proizvoda (Q) i cijene po jednom proizvodu:

$$\text{UPd} = \text{Q} \times \text{C}$$

- Ukupan prihod je funkcija prodaje (tražnje)
- Prodaja zavisi od količine i cijene proizvoda

PRIHOD VS PRILIV

- **Prihod** je povećanje ekonomske koristi tokom obračunskog razdoblja u obliku priliva ili povećanja imovine ili smanjenja obaveza

AKRUALNA OSNOVA

- **Prilivi** su „naplaćeni prihodi”

NAČELO BLAGAJNE

PROSJEČAN PRIHOD

- **Prosječan prihod** je prihod po jednom proizvodu
- Prosječan prihod (PPd) je količnik ukupnog prihoda (UPd) i ukupne količine (Q) prodatih proizvoda:
 - **$PPd = UPd/Q$**
- Ako je cijena ista za svaku količinu prodatih proizvoda, prosječan prihod je jednak cijeni proizvoda.
- Ako preduzeće svoje proizvode prodaje različitim kupcima po različitim cijenama, ili ako cijenu proizvoda prilagođava prema količini prodatih proizvoda, onda je prosječan prihod jednak prosječnoj prodajnoj cijeni.
- Prosječna prodajna cijena je ponderisani prosjek prodatih količina proizvoda i njihovih cijena.

MARGINALNI PRIHOD

- **Marginalni prihod** je promjena ukupnog prihoda koja nastaje zbog prodaje jedne, dodatne, jedinice proizvoda.
- Marginalni prihod pokazuje koliko će se promijeniti ukupan prihod, ako preduzeće poveća ili smanji prodaju za jedan proizvod:

$$\text{MPd} = \Delta \text{UPd} / \Delta \text{Q}$$

**BILANS USPJEHA
IZVJEŠTAJ O UKUPNOM
REZULTATU PERIODA**

DEFINICIJA

- **Bilans uspjeha** je finansijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode preduzeća s ciljem utvrđivanja rezultata poslovanja (dobit ili gubitak) tokom određenog vremenskog razdoblja.
- Sadržaj bilansa uspjeha sastoji od prihoda i rashoda s posebnim naglaskom na strukturu prihoda i rashoda:
- POSLOVNI,
- FINANSIJSKI,
- OSTALI,
- OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI SREDSTAVA ...

PRIHODI

- **POSLOVNI PRIHODI**
 - Prihod je **priliv ekonomskih koristi** koje se ostvaruju iz poslovnih aktivnosti pravnog lica,
 - Prihod u pravilu mora biti zarađen (izuzev prihoda koji potječu od donacija, poklona, otpisa obaveze, otpisa pozajmice vlasnika ili drugog kreditora i sl.),
 - Prihod se treba mjeriti po fer vrijednosti naknade koja je primljena ili se potražuje.

VRSTE PRIHODA

- **POSLOVNI PRIHODI**

- Prihod od prodaje robe,
- Prihod od prodaja učinaka i dr.

- **FINANSIJSKI PRIHODI**

- Prihodi od kamata,
- Prihodi od pozitivnih kursnih razlika,
- Prihodi od efekata valutne klauzule,
- Prihodi od dividendi i učešća u dobiti,
- Ostali finansijski prihodi – kasa skonto, i dr...

RASHODI

- **POSLOVNI RASHODI**
- Rashodi se priznaju u bilansu uspjeha, kada dođe do smanjenja budućih ekonomskih koristi povezane sa:
 - SMANJENJEM SREDSTAVA = NPR. AMORTIZACIJA
 - POVEĆANJEM OBAVEZA = NPR. OBRAČUNATE PLAĆE
- Rashodi se priznaju u bilansu uspjeha i na osnovu direktne povezanosti između nastalih rashoda i ostvarenih prihoda – **sučeljavanje rashoda s prihodima** (nabavna vrijednost prodane robe – prodaja ili smanjenje vrijednosti učinaka – prodaja).

VRSTE RASHODA

POSLOVNI RASHODI

- Nabavna vrijednost prodane robe i nekretnina nabavljenih radi prodaje,
- Troškovi plata i ostalih ličnih primanja,
- Troškovi proizvodnih usluga,
- Troškovi amortizacije,
- Troškovi rezervisanja,
- Nematerijalni troškovi, i dr.

FINANSIJSKI RASHODI

- Rashodi od kamata,
- Rashodi od negativnih kursnih razlika,
- Rashodi od efekata valutne klauzule,
- Ostali finansijski rashodi – kasa skonto, i dr.

POSLOVNI PRIHODI I RASHODI

POSLOVNI PRIHODI I RASHODI

Poslovni prihodi

1. Prihodi od prodaje robe

- a) Prihodi od prodaje robe povezanim pravnim licima
- b) Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu
- c) Prihodi od prodaje robe na stranom tržištu

2. Prihodi od prodaje učinaka

- a) Prihodi od prodaje učinaka povezanim pravnim licima
- b) Prihodi od prodaje učinaka na domaćem tržištu
- c) Prihodi od prodaje učinaka na stranom tržištu

3. Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka

4. Ostali poslovni prihodi

Poslovni rashodi

1. Nabavna vrijednost prodate robe

2. Materijalni troškovi

3. Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja (216 do 218)

- a) Troškovi plaća i naknada plaća zaposlenima
- b) Troškovi ostalih primanja, naknada i prava zaposlenih
- c) Troškovi naknada ostalim fizičkim licima

4. Troškovi proizvodnih usluga

5. Amortizacija

6. Troškovi rezervisanja

7. Nematerijalni troškovi

Povećanje vrijednosti zaliha učinaka

Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka

Dobit od poslovnih aktivnosti

Gubitak od poslovnih aktivnosti

FINANSIJSKI prihodi i rashodi

FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

Finansijski prihodi

1. Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica
2. Prihodi od kamata
3. Pozitivne kursne razlike
4. Prihodi od efekata valutne klauzule
5. Prihodi od učešća u dobiti zajedničkih ulaganja
6. Ostali finansijski prihodi

Finansijski rashodi

1. Finansijski rashodi iz odnosa s povezanim pravnim licima
2. Rashodi kamata
3. Negativne kursne razlike
4. Rashodi iz osnova valutne klauzule
5. Ostali finansijski rashodi

Dobit od finansijske aktivnosti

Gubitak od finansijske aktivnosti

OSTALI PRIHODI I RASHODI

OSTALI PRIHODI I RASHODI

Ostali prihodi i dobici

osim iz osnova stalnih sredstava namjenjenih prodaji
i obustavljenog poslovanja

1. Dobici od prodaje stalnih sredstava
2. Dobici od prodaje investicijskih nekretnina
3. Dobici od prodaje bioloških sredstava
4. Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira
5. Dobici od prodaje materijala
6. Viškovi
7. Naplaćena otpisana potraživanja
8. Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika
9. Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi

Ostali rashodi i gubici

osim iz osnova stalnih sredstava namjenjenih prodaji
i obustavljenog poslovanja

1. Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava
2. Gubici od prodaje i rashodovanja investicijskih nekretnina
3. Gubici od prodaje i rashodovanja bioloških sredstava
4. Gubici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira
5. Gubici od prodaje materijala
6. Manjkovi
7. Rashodi iz osnova zaštite od rizika
8. Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja
9. Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi

Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda

SISTEMI OBRAČUNA TROŠKOVA U BILANSU USPJEHA

- Dva sistema (metoda) s kojima se najčešće susrećemo u obračunu troškova:
 1. **Sistem varijabilnih (direktnih) troškova**
 2. **Sistem apsorpcionih (stvarnih) troškova.**
- **Varijabilni sistem** je metod obračuna troškova prema kojem su svi varijabilni (proizvodni troškovi i troškovi perioda) uključeni u obračun. Svi fiksni proizvodni troškovi su isključeni iz obračuna, ali se zato tretiraju kao troškovi perioda.
- Prema **apsorpcionom sistemu**, u obračun troškova uključuju se svi varijabilni i fiksni proizvodni troškovi. To znači da troškovi “apsorbiraju” sve proizvodne troškove.
- Bilans uspjeha prema varijabilnom sistemu konstruiše se na bazi **kontribucijske marže**, dok kod apsorpcionog obračuna na bazi **bruto marže.**

BILANS USPJEHA – VARIJABILNI OBRAČUN

1. Prihod (JPC x Kprod.)

- 2. Varijabilni troškovi

- Varijabilni proizvodni troškovi prodaje (JVTP x Kprod.)
 - Varijabilni neproizvodni (operativni) troškovi prodaje (JVTn x Kprod.)
-

3. Kontribucijska marža

- 4. Fiksni troškovi

- Fiksni proizvodni troškovi (ukupni)
 - Fiksni neproizvodni troškovi (ukupni)
-

5. Dobit od poslovanja

BILANS USPJEHA – APSORPCIONI OBRAČUN

1. Prihod (JPC x Kprod.)

- 2. Troškovi prodatih proizvoda (proizvodni troškovi)

- Varijabilni proizvodni troškovi (JVTP x Kprod.)
 - Fiksni proizvodni troškovi (FTp/Kproiz. x Kprod.) CK proiz x Kprod
-

3. Bruto marža

- 4. Troškovi perioda (neproizvodni troškovi)

- Varijabilni troškovi perioda (operativni trošk.) (JVTn x Kprod.)
 - Fiksni troškovi perioda (ukupni)
-

5. Dobit od poslovanja

TROŠAK AMORTIZACIJE

VRSTE I UTJECAJ

- **Amortizacija**

- U **finansijama** se koristi za označavanje otplate duga (amortizacija duga),
- U **računovodstvu** amortizacija je postupak postupnog umanjivanja vrijednosti dugoročnih sredstava preduzeća, koja podliježu obavezi obračuna amortizacije.

AMORTIZACIJA U RAČUNOVODSTVENOJ TEORIJI

- **Amortizacija se obračunava godišnje prema postupku predviđenim zakonom, pravnim aktom subjekta i standardom.**
- Kad je riječ o dugoročnim sredstvima, tada je amortizacija onaj dio dugoročnih sredstava za koji se smatra da je **fizički ili ekonomski potrošen**.
- Osnovna namjena amortizacije/deprecijacije je da osigura finansijska sredstva u iznosu koji će osigurati barem zamjenu postojećih dugoročnih sredstava, po isteku njihovog vijeka upotrebe.

VRSTE AMORTIZACIJE

- **FUNKCIONALNA (FIZIČKA)**
- **EKONOMSKA AMORTIZACIJA**

- Metode obračuna amortizacije dijele se u dvije osnovne skupine:
 - **a) Vremenske metode amortizacije**
(metoda amortizacije po roku trajanja)
 - **b) Funkcionalne metode amortizacije**
(metoda amortizacije po učinku)

VREMENSKA AMORTIZACIJA

U okviru vremenskih metoda najčešće se koriste:

- a) Linearna metoda,**
- b) Degresivna metoda,**
- c) Progresivna metoda.**

VIJEK UPOTREBE

- Vijek upotrebe je:
 - a) **Vremensko razdoblje** u kojem se očekuje da će pravno lice koristiti sredstvo, ili
 - b) **Broj proizvoda** ili sličnih jedinica, koje pravno lice očekuje ostvariti korištenjem sredstva.
- Vijek upotrebe je povezan s metodom amortizacije jer prvi način podrazumijeva upotrebu vremenske metode, dok je drugi način primjenu funkcionalnog metoda.

VIJEK UPOTREBE

- Subjekt troši buduće **ekonomske koristi** sadržane u nekoj imovini uglavnom njenim korištenjem.
- Drugi faktori, kao što su **tehnološka ili ekonomska zastarjelost te fizičko trošenje i starenje**, čak i ako se ona ne koristi, često dovode do smanjenja ekonomskih koristi koje bi se mogle dobiti od imovine.

VIJEK UPOTREBE

- Pri utvrđivanju vijeka upotrebe imovine, potrebno je razmotriti sve sljedeće faktore:

a) **Očekivanu upotrebu imovine**

Upotreba se ocjenjuje na osnovu očekivanog kapaciteta imovine ili fizičkog učinka;

b) **Očekivano fizičko habanje i trošenje**

Koje zavisi od proizvodnih faktora, kao što je broj smjena u kojima će se imovina koristiti, program popravki i održavanja u subjektu i briga o održavanju imovine dok se ne koristi;

c) **Tehničko ili ekonomsko zastarijevanje**

Koje proističe iz promjena ili poboljšanja u procesu proizvodnje ili zbog promjene potražnje na tržištu za proizvodom ili uslugom koje daje imovina;

d) **Zakonska ili slična ograničenja vezana uz korištenje imovine**

Datum isteka najmova.

BILANS STANJA

BILANS STANJA

AKTIVA	PASIVA	
IMOVINA	VLASNIČKI KAPITAL	
	OBAVEZE	DUGOROČNE
		KRATKOROČNE

BILANS STANJA

- **NAČELO NASTANKA DOGAĐAJA**

- Efekti poslovnih promjena i drugih događaja se priznaju **u trenutku njihovog nastanka** (a ne kada se primi ili isplati novac ili njegov ekvivalent) i evidentiraju se u poslovnim knjigama i uključuju u financijske izvještaje u periodima na koji se odnose.
- Financijski izvještaji sastavljeni na osnovu računovodstvenog načela nastanka događaja informišu korisnike ne samo o prošlim transakcijama, koje uključuju isplatu i primitak novca, nego i o obavezama koje će se novcem platiti u budućem periodu i o resursima koji predstavljaju novac koji će biti primljen u budućem periodu.

BILANS STANJA

- KLASIFIKACIJA I VREDNOVANJE
- SREDSTVO I OBAVEZA

- **Sredstvo** je resurs koji kontroliše subjekt kao rezultat prošlih događaja i od kojeg se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi u subjekt.
- **Obaveza** je sadašnja obaveza subjekta, proizišla iz prošlih događaja, za čije se izmirenje očekuje da će dovesti do odljeva resursa koji sadrže ekonomske koristi iz subjekta.
- Očekivanja da će buduće ekonomske koristi priticati u subjekt ili oticati iz subjekta, moraju biti u dovoljnoj mjeri izvjesna, da udovolje kriteriju vjerovatnoće prije nego što su sredstvo ili obaveza priznati.

PRIZNANJE SREDSTAVA

- **Sredstvo** se priznaje u bilansu stanja:
 - ✓ Kada je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi priticati u subjekt, i
 - ✓ Kada sredstvo ima cijenu ili vrijednost koja se može pouzdano izmjeriti.
- Sredstvo se ne priznaje u bilansu stanja kada nastane izdatak za koji nije vjerojatno da će po isteku tekućeg obračunskog perioda doći do priliva ekonomskih koristi u subjekt - **takva transakcija se priznaje kao rashod u bilansu uspjeha.**

PRIZNANJE OBAVEZA

Obaveza se priznaje u bilansu stanja kada:

- ✓ Je vjerojatno da će odliv ekonomskih koristi nastati za podmirenje sadašnjih obaveza, i
- ✓ Kada se iznos obaveze koja će se podmiriti može pouzdano izmjeriti.

BILANS STANJA

POSLOVNI CIKLUS

- a) Vrijeme između nabavke imovine radi obrade (prerade) i njezine realizacije u novac ili novčane ekvivalente.
- b) Kada redovni poslovni ciklus subjekta nije jasno prepoznatljiv, njegovo pretpostavljeno trajanje je **dvanaest mjeseci**.
- c) Kratkotrajna imovina uključuje:
 - Zalihu koja se prodaje, troši ili realizira u sklopu redovnog poslovnog ciklusa,
 - Potraživanja od kupaca po osnovu prodaje,
 - Imovinu koja se prvenstveno drži radi trgovanja, i
 - Kratkotrajni dio dugotrajne finansijske imovine.
- **Potraživanja koja nisu naplaćena u roku od mjeseci se neće klasifikovati kao dugoročna.**

BILANS STANJA

KRATKOTRAJNA SREDSTVA - uslovi priznavanja:

1. Ako očekujemo da ćemo sredstvo realizirati u svom redovnom poslovnom ciklusu (potraživanje za robu),
2. Ako namjeravamo to sredstvo prodati ili potrošiti u redovnom poslovnom ciklusu – materijal, proizvodi,
3. Ako sredstvo držimo prvenstveno radi trgovanja-roba,
4. Ako očekujemo sredstvo realizirati unutar 12 mjeseci nakon izvještajnog perioda,
5. Ako je novac ili novčani ekvivalent, osim ako je mogućnost razmjene ili upotrebe sredstva za podmirenje obaveza ograničena u periodu od najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog perioda (naprimjer, oročeni depozit).

BILANS STANJA

KRA TKOTRAJNE OBA VEZE - uslovi priznavanja:

1. Ako očekujemo da obavezu treba podmiriti u redovnom toku svog poslovnog ciklusa (npr. plaće),
2. Ako je obaveza je nastala prvenstveno radi trgovanja,
3. Ako podmirenje obaveze dospijeva unutar 12 mjeseci nakon kraja izvještajnog perioda,
4. Ako nemamo bezuslovno pravo odgoditi podmirenje obaveze za najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog perioda,
5. Ako nemamo mogućnost slobodnog izbora (ili dogovor sa kreditorom) da dugotrajnu obavezu refinansiramo ili prolongiramo.

BILANS STANJA

DUGOTRAJNE OBAVEZE - uslovi priznavanja:

1. Finansijske obaveze kojima je osigurano finansiranje na dugotranjoj osnovi (nisu dio obrtnoga kapitala korištenog u redovnom ciklusu poslovanja subjekta) i koje ne dospijevaju za podmirenje unutar 12 mjeseci nakon izvještajnog perioda,
2. Ako subjekt očekuje i ima mogućnost slobodnog izbora da obavezu na osnovu postojećeg kredita refinansira ili prolongira za najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog perioda, čak i ako bi inače obaveza dospjela unutar kraćeg perioda III u slučaju povrede ugovornih uslova povjerilac NE MOŽE tražiti trenutnu naplatu,
3. I sve druge obaveze koje se ne mogu klasificirati kao kratkotrajne obaveze subjekt, na datum izvještavanja, klasificira kao dugotrajne obaveze.

AKTIVA	C. TEKUĆA SREDSTVA
A. STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	I. Zalihe i sredstva namijenjena prodaji
I. Nematerijalna sredstva	1. Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar
1. Kapitalizirana ulaganja u razvoj	2. Proizvodnja u toku, poluproizvodi i nedovršene usluge
2. Koncesije, patenti i druga prava	3. Gotovi proizvodi
3. Goodwil	4. Roba
4. Ostala nematerijalna sredstva	5. Stalna sr. namijenjena prodaji i obustavljeno poslovanje
5. Avansi i nematerijalna sredstva u pripremi	6. Dati avansi
II. Nekretnine, postrojenja i oprema	II. Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani
1. Zemljišta	1. Gotovina i gotovinski ekvivalenti
2. Građevinski objekti	a) Gotovina
3. Postrojenja i oprema	b) Gotovinski ekvivalenti
4. Stambene zgrade i stanovi	2. Kratkoročna potraživanja
5. Avansi i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	a) Kupci - povezana pravna lica
III. Investicijske nekretnine	b) Kupci u zemlji
IV. Biološka sredstva	c) Kupci u inostranstvu
1. Šume	d) Potraživanja iz specifičnih poslova
2. Višegodišnji zasadi	e) Druga kratkoročna potraživanja
3. Osnovno stado	3. Kratkoročni finansijski plasmani
4. Avansi i biološka sredstva u pripremi	a) Kratkoročni krediti povezanim pravnim licima
V. Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	b) Kratkoročni krediti dati u zemlji
VI. Dugoročni finansijski plasmani	c) Kratkoročni krediti dati u inostranstvu
1. Učešće u kapitalu povezanih pravnih lica	d) Kratkoročni dio dugoročnih plasmana
2. Učešće u kapitalu drugih pravnih lica	e) Finansijska sredstva namijenjena trgovanju
3. Dugoročni krediti dati povezanim pravnim licima	f) Druga finansijska sredstva po fer vrijednosti
4. Dugoročni krediti dati u zemlji	g) Ostali kratkoročni plasmani
5. Dugoročni krediti dati u inostranstvu	4. Potraživanja za PDV
6. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	5. Aktivna vremenska razgraničenja
7. Finansijska sredstva koja se drže do roka dospjeća	D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA
8. Ostali dugoročni finansijski plasmani	E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA
VII. Druga dugoročna potraživanja	
1. Potraživanja od povezanih pravnih lica	
2. Ostala dugoročna potraživanja	
VIII. Dugoročna razgraničenja	
B. ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	

PASIVA	
A) KAPITAL	
I. Osnovni kapital	
1.	Dionički kapital
	Udjeli članova društva sa ograničenom
2.	odgovornošću
3.	Zadružni udjeli
4.	Ulozi
5.	Državni kapital
6.	Ostali osnovni kapital
II. Upisani neuplaćeni kapital	
III. Emisiona premija	
IV. Rezerve	
1.	Zakonske rezerve
2.	Statutarne i druge rezerve
V. Revalorizacije rezerve	
VI. Nerealizovani dobiti	
VII. Nerealizovani gubici	
VIII. Neraspoređena dobit	
1.	Neraspoređena dobit ranijih godina
2.	Neraspoređena dobit izvještajne godine
3.	Neraspoređeni višak prihoda ranijih godina
4.	Neraspoređeni višak prihoda izvještajne godine
IX. Gubitak do visine kapitala	
X. Otkupljene vlastite dionice i udjeli	
B) DUGOROČNA REZERVISANJA	
1.	Dugoročna rezervisanja za troškove i rizike
2.	Dugoročna razgraničenja

C) DUGOROČNE OBAVEZE	
1.	Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital
2.	Obaveze prema povezanim pravnim licima
3.	Obaveze po dugoročnim vrijednosnim papirima
4.	Dugoročni krediti
5.	Dugoročne obaveze po finansijskom lizingu
6.	Dugoročne obaveze po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka
7.	Ostale dugoročne obaveze
D) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE	
E) KRATKOROČNE OBAVEZE	
I. Kratkoročne finansijske obaveze	
1.	Obaveze prema povezanim pravnim licima
2.	Obaveze po kratkoročnim vrijednosnim papirima
3.	Kratkoročni krediti uzeti u zemlji
4.	Kratkoročni krediti uzeti u inostranstvu
5.	Kratkoročni dio dugoročnih obaveza
6.	Kratkoročne obaveze po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka
7.	Ostale kratkoročne finansijske obaveze
II. Obaveze iz poslovanja	
1.	Primljeni avansi, depoziti i kaucije
2.	Dobavljači - povezana pravna lica
3.	Dobavljači u zemlji
4.	Dobavljači u inostranstvu
5.	Ostale obaveze iz poslovanja
III. Obaveze iz specifičnih poslova	
IV. Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih	
1.	Obaveze po osnovu plaća i naknada plaća
2.	Obaveze po osnovu naknada plaća koje se refundiraju
3.	Obaveze za ostala primanja zaposlenih
V. Druge obaveze	
VI. Obaveze za PDV	
VII. Obaveze za ostale poreze i druge dažbine	
VIII. Obaveze za porez na dobit	
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	
G) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE	

CAPEX VS BILANS STANJA

- **Kapitalni izdaci/CAPEX**
- Capital expenses (kapitalni troškovi) ili capital expenditures (kapitalni izdaci).
- CAPEX se može prevesti kao (ulaganja) osnovna sredstva.
- CAPEX se najčešće koristi u dva slučaja:
 - **Operativno planiranje i budžetiranje** - CAPEX od 1 milion EUR znači „kupiti ćemo osnovna sredstva za 1 milion EUR“,
 - **Bilans stanja** - CAPEX je 3 milion EUR znači „imamo vrijednost osnovnih sredstava od 3 miliona EUR“.
- Kapitalni izdaci su izdaci za nabavku zemljišta, nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme, investicijskih zaliha, nefinansijske imovine i sl. kod kojih je vijek trajanja duži od jedne godine.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

✓ *poslovati*
✓ *profitabilno*
✓ *ostati*
✓ *solventan*

DEFINICIJA i CILJ

- Novčani tok je finansijska kategorija koja odražava kretanje gotovine:
 - **primitke, izdatke i njihovu razliku,**
 - odnosno **tok gotovine koji ulazi u poslovanje preduzeća** na temelju prodaje robe i usluga ili po drugim osnovama, i
 - **gotovine koja izlazi iz poslovanja preduzeća** na temelju gotovinskih plaćanja za osiguranje neophodnih faktora proizvodnje.
- Cilj poslovanja preduzeća trebao bi biti usmjeren na **održavanje konstantnog gotovinskog (novčanog) toka**, odnosno na **izbjegavanje finansijskih poteškoća**.

SVRHA

- Polazište za izradu:
 - **prognoze** novčanih primitaka i izdataka - dinamika,
 - sačinjavanja **plana novčanih tokova** i
 - **plana likvidnosti** pravnog lica.
- Procjena:
 - da li je pravno lice u mogućnosti da **pravovremeno izmiruje svoje obaveze,**
 - koliko je iskazani **finansijski rezultat realan,**
 - u kojoj mjeri se imovina iskazana u bilansu stanja (potraživanja, zalihe i sl.) može ocijeniti **realno vrednovanom.**

NOVČANI TOK vs BILANSI

- Izvještaj o novčanim tokovima se zasniva na novčanim primicima i izdacima kao finansijskim kategorijama
- za razliku od **bilansa stanja i bilansa uspjeha** koji se zasnivaju na računovodstvenim, tj. **obračunskim kategorijama (AKRUALNA OSNOVA)**,
- **izvještaj o novčanom toku**, za razliku od računovodstvenih izvještaja, odnosno računovodstvenih kategorija **ne podliježe procjeni (NAČELO BLAGAJNE)**.

VRSTE NOVČANIH TOKOVA

- Zahtjeve vezane za prezentaciju izvještaja o gotovinskim tokovima i povezana objavljivanja definiše **MRS 7 – Izvještaj o novčanim tokovima.**
- Tri glavne vrste gotovinskih tokova:
 - gotovinski tokovi iz **poslovnih aktivnosti,**
 - gotovinski tokovi iz **investicijskih (ulagačkih) aktivnosti,**
 - gotovinski tokovi iz **finansijskih aktivnosti.**

UKUPNI GOTOVINSKI TOK

UKUPNI GOTOVINSKI TOK

- Zbir gotovinskih tokova od **poslovnih, ulagačkih i finansijskih aktivnosti**.
- Kad se ta veličina koriguje za iznos novca i novčanih ekvivalenata na početku razdoblja, dobiva se vrijednost gotovinskog toka na kraju određenog razdoblja.
- Ukupni novčani tok obuhvata unutarnje i vanjsko finansiranje, te pruža vrijedan uvid u procese poslovanja, investiranja i finansiranja u preduzeću budući da obuhvata sve novčane tokove koji ulaze i ponovno izlaze iz preduzeća.

POSLOVNE AKTIVNOSTI

- Ključni pokazatelj obima poslovanja,
- **Glavne proizvodne**, odnosno prodajne aktivnosti pravnog lica.

Poslovne aktivnosti

NOVČANI PRIMICI

- Primici od prodaje i primljeni avansi,
- Primici od premija, subvencija, donacija sl.,
- Primici od kamata,
- Ostali primici od poslovnih aktivnosti, kao što su:
 - novčani primici od osiguravajućih društava za naknadu štete,
 - novčani primici od dobivenih parnica, penala, itd.,
 - novčani primici po osnovu povrata poreza i drugih dažbina,
 - novčani primici prema ugovorima koji služe u poslovne ili trgovačke svrhe.

NOVČANI IZDACI

- Izdaci za nabavku sirovina i materijala i druge troškove poslovanja (plaćanja dobavljačima) uključujući i date avanse,
- Izdaci po osnovu bruto plaća i naknada plaća i drugih naknada zaposlenima,
- Izdaci po osnovu poreza i doprinosa i drugih dažbina,
- Izdaci po osnovu kamata,
- Povrati novca kupcima,
- Izdaci po osnovu ostalih poslovnih aktivnosti kao što su:
 - novčani izdaci na temelju sudskih rješenja;
 - isplate premija osiguranja, članarine i dr.

NAPOMENA

- U dugom roku, preduzeće **mora generisati pozitivan novčani tok** iz svojih poslovnih aktivnosti, ako želi opstati.
- Preduzeće s negativnim novčanim tokom iz poslovnih aktivnosti neće moći stalno prikupljati novac iz drugih izvora.
- **Zapravo, sposobnost preduzeća da pribavi novac finansijskim aktivnostima ovisi o njegovoj sposobnosti da generiše novac iz svojih poslovnih aktivnosti.**

INVESTICIONE AKTIVNOSTI

- Transakcije u vezi sa **sticanjem i otuđivanjem stalnih sredstava i drugih ulaganja** koja nisu uključena u novčane ekvivalente.
- Ulaganja za sticanje dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira **drugih pravnih lica**, kao i primici po osnovu njihove prodaje.

Investicione aktivnosti

NOVČANI PRIMICI

- Neto primici po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana,
- Novčani primici od prodaje nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih sredstava i drugih stalnih sredstava,
- Novčani primici od naplate zajmova datih drugim pravnim licima (povrat kredita) ili od prodaje datih zajmova,
- Neto primici od kupoprodaje dionica i udjela u kapitalu,
- Primici od prodaje dijelova pravnog lica,
- Primici od dividendi i udjela u dobiti,
- Neto primici po osnovu ostalih dugoročnih finansijskih plasmana.

NOVČANI IZDACI

- Neto izdaci po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana,
- Novčani izdaci od nabavke nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih sredstava i drugih stalnih sredstava,
- Neto izdaci od kupoprodaje dionica i udjela u kapitalu drugih pravnih lica,
- Izdaci po osnovu kupovine dijelova pravnog lica i/ili podružnica,
- Novčane isplate po osnovu sticanja vlasničkih i dužničkih instrumenata drugih pravnih lica ili udjela u zajedničkim poduhvatima.

FINANSIJSKE AKTIVNOSTI

- Finansijske aktivnosti pravnog lica čine transakcije **s njegovim vlasnicima** i transakcije s kreditorima.

Finansijske aktivnosti

NOVČANI PRIMICI

- Novčani primici od izdavanja (prodaje) dionica i ostalih oblika formiranja i povećanja kapitala,
- Novčani primici od izdavanja zadužnica, obveznica, te datih kratkoročnih i dugoročnih pozajmica, i dr.

NOVČANI IZDACI

- Izdaci po osnovu otkupa vlastitih dionica,
- Izdaci za isplatu dividendi i ostale isplate iz dobiti vlasnicima,
- Povrati pozajmljenih sredstava,
- Izdaci po osnovu finansijskog lizinga, i dr.

METODE SASTAVLJANJA IZVJEŠTAJA O GOTOVINSKIM TOKOVIMA

- Odluku o metodi po kojoj će se sastavljati izvještaj o gotovinskim tokovima donosi pravno lice,
- Postoje dvije metode:
 - **1. Direktna**
 - **2. Indirektna**
- Pravna lica se podstiču da **Izvještaj o gotovinskim tokovima od poslovnih aktivnosti** sačinjavaju po **DIREKTNJOJ METODI (MRS 7)**.

METODE SASTAVLJANJA IZVJEŠTAJA O GOTOVINSKIM TOKOVIMA

- Razlika između ovih metoda svodi se na **različit način utvrđivanja gotovinskih tokova iz poslovnih aktivnosti,**
- Dijelovi izvještaja o gotovinskim tokovima koji se odnose na **ulagačke** i **finansijske aktivnosti** po obje metode su **identični,**
- Razlika između ove dvije metode je u načinu prikaza gotovinskog toka, a ne u rezultatu,
 - **na kraju rezultat gotovinskog toka po jednoj metodi se mora poklapati sa rezultatom dobijenim po drugoj metodi.**

ISTI REZULTAT

PRIMJER

Novac primljen od kupaca	=	Neto prihod od prodaje	+ Smanjene iznosa na računu potraživanja od kupaca ili - Povećanje iznosa na računu potraživanja od kupaca
Primljene kamate	=	Prihod od kamate	+ Smanjene iznosa potraživanja za kamate ili - Povećanje iznosa potraživanja za kamate

Novčani izdaci za kupovinu trgovačke robe	=	Troškovi prodane robe	+ Povećanje zaliha ili - Smanjenje zaliha	+ Smanjenje obaveza prema dobavljačima ili - Povećanje obaveza prema dobavljačima
--	---	-----------------------	--	--

Primjer

DIREKTNA VS INDIREKTNA

Direktna metoda		Indirektna metoda	
Gotovina primljena od kupaca	15.424	Dobit prije oporezivanja	6.022
Isplata gotovine dobavljačima	(5.824)	Troškovi amortizacije	899
Isplate zaposlenima	(2.200)	Povećanje zaliha	(194)
Druge gotovinske isplate	(511)	Povećanje potraživanja	(72)
		Povećanje obaveza	234
Neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti	6.889	Neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti	6.889

DIREKTNA METODA

Obrazac

„Izvještaj o gotovinskim tokovima
– direktna metoda”

Pravilnik o sadržaju i formi obrazaca
finansijskih izvještaja za privredna društva
(Sl.n. FBiH 82/10).

**Zadatak: OBJELODANITI GLAVNE KLASE
BRUTO GOTOVINSKIH TOKOVA**

DIREKTNA METODA

R. br.	OPIS
A.	GOTOVINSKI TOK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI
I.	Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti
1.	Prilivi od kupaca i primljeni avansi
2.	Prilivi od premija, subvencija, dotacija i sl.
3.	Ostali prilivi od poslovnih aktivnosti
II.	Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti
1.	Odlivi iz osnova isplata dobavljačima i dati avansi
2.	Odlivi iz osnova plaća, naknada plaća i drugih primanja zap.
3.	Odlivi iz osnova plaćenih kamata
4.	Odlivi iz osnova poreza i drugih dažbina
5.	Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti
III.	Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti
IV.	Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti

INDIREKTNA METODA

Obrazac

„Izvještaj o gotovinskim tokovima –
indirektna metoda”

Pravilnik o sadržaju i formi obrazaca finansijskih
izvještaja za privredna društva (Sl.n. FBiH 82/10).

Zadatak: PREZENTOVATI KOREKCIJU DOBITKA ILI
GUBITKA ZA EFEKTE NEGOTOVINSKIH TRANSAKCIJA,
RAZGRANIČENJA PROŠLIH I BUDUĆIH GOTOVINSKIH
PRIMANJA ILI IZDAVANJA UZIMAJUĆI U OBZIR PRIHODE I
RASHODE OD INVESTICIJSKE I FINANSIJSKE AKTIVNOSTI

INDIREKTNA METODA

Red. broj	OPIS
1	2
A. NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
1.	Neto dobit (gubitak) za period
	<i>Usklađivanje za:</i>
2.	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalne imovine
3.	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalne imovine
4.	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalne imovine
5.	Gubici (dobici) od otuđenja materijalne imovine
6.	Usklađivanje iz osnova dugoročne finansijske imovine
7.	Nerealizovani rashodi (prihodi) od kursnih razlika
8.	Ostala usklađivanja za nenovčane stavke i novčani tokovi koji se odnose na ulagačke i finansijske aktivnosti
9.	Ukupno (2 do 8)
10	Smanjenje (povećanje) zaliha
11.	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje
12.	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja
13.	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja
14.	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima
15.	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza
16.	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja
17.	Ukupno (10 do 16)
18	Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti (1+9+17)

DIREKTNA I INDIREKTNA METODA NOVČANI TOK OD ULAGAČKIH AKTIVNOSTI

B. GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI
I. Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti
Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana
Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela
Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava
Prilivi iz osnova kamata
Prilivi iz osnova dividendi i učešća u dobiti
Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana
II. Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti
Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana
Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela
Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava
Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana
Neto prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti
Neto odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti

DIREKTNA I INDIREKTNA METODA NOVČANI TOK OD FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI

C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI
I. Priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti
Priliv iz osnova povećanja osnovnog kapitala
Priliv iz osnova dugoročnih kredita
Priliv iz osnova kratkoročnih kredita
Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza
II. Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti
Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela
Odlivi iz osnova dugoročnih kredita
Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita
Odlivi iz osnova finansijskog lizinga
Odlivi iz osnova isplaćenih dividendi
Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza
Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti
Neto odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti

Izveštaj o novčanim tokovima - DIREKTNA METODA

1.	Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti		
1.1.	Gotovina naplaćena od kupaca	175.500	
	Novčani primici iz poslovnih aktivnosti		175.500
1.2.	Isplaćene plaće zaposlenima	(67.588)	
1.3.	Isplate dobavljačima za materijal	(15.000)	
1.4.	Isplate dobavljačima za dobra/usluge	(21.060)	
1.5.	Plaćeni PDV	(37.000)	
1.6.	Plaćena kamata kredita	(1.800)	
1.7.	Povrat novca kupcima	(8.000)	
1.8.	Plaćene kazne	(2.000)	
1.9.	Plaćene članarine i druge naknade	(5.000)	
	Novčani izdaci iz poslovnih aktivnosti		(157.448)
	Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti (1)		18.052
2.	Novčani tokovi od investicijskih aktivnosti		
2.1.	Primici od prodaje dugotrajne materijalne imovine	140.400	
2.2.	Primici od prodaje udjela u drugom poduzeću	35.000	
	Novčani primici iz investicijskih aktivnosti		175.400
2.4.	Novčana izdaci za nabavu dugotrajne materijalne imovine	(263.250)	
	Novčani izdaci iz investicijskih aktivnosti		(263.250)
	Neto novčani tok iz investicijskih aktivnosti (2)		(87.850)

3. Novčani tokovi od finansijskih aktivnosti		
3.1. Primici od izvršene dokapitalizacije	30.000	
3.2. Primici od finansijskih institucija na ime kredita	100.000	
Novčani primci iz finansijskih aktivnosti		130.000
3.3. Novčane dividendi / udjela u dobiti	(70.000)	
3.4. Povrat glavnice dugoročnog kredita	(10.200)	
Novčani izdaci iz finansijskih aktivnosti		(80.200)
Neto novčani tok iz finansijskih aktivnosti (3)		49.800
Neto povećanje (smanjenje) gotovine ukupno (1+2+3)		(19.998)
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja		111.750
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine		91.752

Novčani tok od poslovnih aktivnosti – INDIRECTNA METODA**0. Neto dobit**

		20.000
<u>1) Korekcije zbog nenovčanih rashoda:</u>	18.000	
+ Amortizacija materijalne imovine		18.000
<u>2) Korekcije radi vremenskih razlika:</u>	- 11.000	
– Povećanje potraživanja od kupaca	(18.000 – 24.000)	- 6.000
+ Smanjenje zaliha	(20.000 – 17.000)	3.000
– Smanjenje obveza prema dobavljačima	– (23.000 – 16.000)	- 7.000
– Smanjenje obveza za poreze	– (3.000 – 2.000)	- 1.000
<u>3) Korekcije zbog neposlovnih dobitaka i gubitaka:</u>	- 2.000	
– Dobitak od prodaje opreme		- 2.000
I. Neto novčani tok od poslovnih aktivnosti	0 + (1) + (2) + (3)	25.000

Novčani tok od investicijskih aktivnosti

+ Prihod (primitak) od prodaje stroja	10.000
– Kupnja postrojenja	- 40.000

II. Neto novčani tok od investicijskih aktivnosti**- 30.000****Novčani tok od financijskih aktivnosti**

+ Primitak od izdavanja obveznica	25.000
– Povrat pozajmljenih sredstava (dugoročni krediti)	- 10.000
– Isplaćene novčane dividende	- 12.000

III. Neto novčani tok od financijskih aktivnosti**3.000****Neto povećanje (smanjenje) gotovine ukupno (I+II+III)****-2.000****Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja (1.I.20XX.)****7.000****Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine (31.XII.20XX.)****5.000**

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

CILJ

- Cilj sastavljanja i prezentiranja izvještaja o promjenama na kapitalu je

- **Pružanje informacija korisnicima o promjenama na kapitalu,**
- Osnova za ocjenjivanje sposobnosti pravnog lica da održava **dugoročnu solventnost i tekuću likvidnost** i
- Kvaliteta obavljanja **poslovnih, investicionih i finansijskih aktivnosti.**

CILJ

- U ovom izvještaju se prema zahtjevima **MRS-a 1**, posebno moraju iskazati sljedeće pozicije:
 - **Dobit ili gubitak** perioda,
 - Sve stavke prihoda ili rashoda, dobiti ili gubitka koje prema zahtjevima drugih standarda **treba direktno priznati u kapital**,
 - **Dodatna ulaganja vlasnika i visina izglasanih dividendi**,
 - **Iznos zadržane dobiti ili gubitka** na početku i na kraju perioda, te promjene unutar tog perioda,
 - **Usklađivanja svake druge pozicije kapitala**, kao što su premije na dionice i rezerve na početku i kraju perioda uz posebno, pojedinačno iskazivanje takvih promjena.

STRUKTURA KAPITALA

DIONIČKI KAPITAL

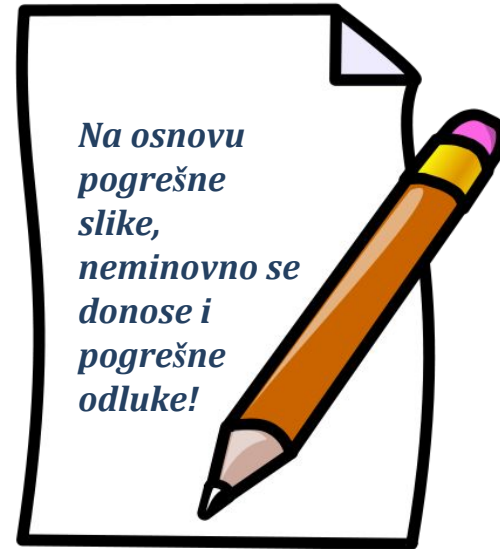
- U vezi sa evidentiranjem dioničkog kapitala potrebno je istaknuti sljedeće:
- dionički kapital iskazuje se u **nominalnoj vrijednosti**,
- vrijednost dioničkog kapitala predstavlja **proizvod broja emitovanih dionica i nominalne vrijednosti dionice**.

ZOPD – d.d.

- Kod dioničkih društava, početni, odnosno **osnivački kapital se formira emisijom, odnosno prodajom dionica**, bilo da je riječ o običnim dionicama ili drugim vrstama dionica kao što su povlaštene (prioritetne) dionice i dr.
- Minimalni iznos uloga u novcu pri osnivanju dioničkog društva određen je članom 125. Zakona o privrednim društvima („Službene novine Federacije BiH”, broj 81/15) i on iznosi **50.000 KM**, s tim što nominalna vrijednost jedne dionice **ne može biti manja od 1 KM**.

ZOPD – d.o.o.

- Kod društava sa ograničenom odgovornošću, početni, odnosno osnivački kapital, se formira unosom udjela u društvo sa ograničenom odgovornošću.
- Udjeli mogu biti u novcu, pravima i stvarima.
- Minimalni iznos ulaganja u novcu određen je članom 307. Zakona o privrednim društvima i on iznosi **1.000 KM**, s tim što vrijednost pojedinačnog udjela **ne može biti manji od 100 KM**.

*Na osnovu
pogrešne
slike,
neminovno se
donose i
pogrešne
odluke!*

BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

DEFINICIJA, ZADATAK i CILJ

- **Definicija:**

- pojašnjenja i objašnjenja **pojedinih** stavki finansijskih izvještaja.

- **Zadatak (MRS 1):**

- **prikaz informacija o osnovama** za izradu finansijskih izvještaja i **specifičnih računovodstvenih politika** koje su korištene u pravnom licu,
- objava informacija **koje zahtijevaju MRS/MSFI-ovi**, a koje nisu prikazane na glavnim obrascima bilansa stanja, bilansa uspjeha, izvještaja o novčanim tokovima ili izvještaja o promjenama u kapitalu,
- **prikaz dodatnih informacija** koje nisu prikazane u finansijskim izvještajima, ali su **relevantne** za razumijevanje svakog od njih.

- **Cilj:**

- učiniti **dostupnim i razumljivim** podatke i pokazatelje iz finansijskih izvještaja eksternim i internim korisnicima.

KARAKTERISTIKE INFORMACIJA - NAČELO ZNAČAJNOSTI

- U bilješkama treba objaviti informacije koje su:
 - **relevantne** za potrebe donošenja odluka korisnika,
 - **pouzdana**, tako da vjerno predočuju rezultate i finansijski položaj preduzeća, održavaju ekonomsku bit poslovnih događaja i transakcija, a ne samo zakonsku formu,
 - **neutralne i nepristrane**,
 - **oprezne i cjelovite** u svim značajnim dijelovima.

KORISNICI BILJEŠKI

DIONIČARI/ULAGAČI

- **Promjene koje su posebno važne ovoj grupi korisnika**

- dobitak ili gubitak,
- pad ili rast aktivnosti,
- progresija ili regresija troškova,
- nenaplaćena potraživanja,
- prodaja stalnih sredstava,
- dospelost obaveza,
- neizmirene obaveze prema zaposlenicima,
- sadašnja, nabavna i otpisana vrijednost stalnih sredstava,
- porast ili pad zaliha, i
- ulaganja u druga pravna lica.

KREDITORI I DOBAVLJAČI

- **Imaoci obveznica i drugi dugoročni kreditori prvenstveno su zainteresirani za**

- stopu profitabilnosti svoga ulaganja,
- sposobnost društva da plaća kamate,
- sposobnost društva da isplati glavnici kad obaveza dospije.

- **Dobavljači**

- likvidnost,
- dugoročna stabilnost pravnog lica.

Računovodstvena i ekonomska dobit

RAČUNOVODSTVENA DOBIT

Dobit iz bilansa uspjeha.

EKONOMSKA DOBIT

Stvarni tok novca koji preduzeće može da isplaćuje u odsutnosti bilo kakve promjene proizvodnih kapaciteta.

Održivi novčani tok koji se može isplatiti dioničarima bez uticaja na proizvodne kapacitete.